

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1553. Soc. 14.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

Mironis, &
Gonsalvii
humilitas.

20. Raræ demissionis exemplum nobis reliquere Miro Provincialis, & Ludovicus Gonsalvius. Joannes Rex alterutrum in conscientia suâ arbitrum eligere constituit. Horrebat uterque vir humillimus tanti honoris splendorem, Miro aiebat se externum esse, & advenam. Cui Rex: singulos è Societate à se indigenas reputari. Ludovicus alias rationes prætendebat. Ubi id innotuit Ignatio, laudavit utriusque sanctam demissionem: factum tamen probavit, imò præcepit, Regi tam bene de Societate merito obsequerentur.

Moritur Gon-
salus Medei-
rus,

21. Anno currente P. Gonsalus Medeiros Mesam-friensis in dioecesi Portuensi 4. Aprilis mortem cum vita commutavit Ulyssipone in domo D. Antonii. Primus erat, qui in Lusitania nostræ Societati accessit. Virtutibus excelluerat, quæ in illius vita typis edita fusiùs exponuntur. Ibidem 4. Decembris Joannes à S. Michaële Medeiros secutus est ad æternitatem natus Betanorii in Gallæcia. Zelo fervebat ad sacras Missiones, & insignibus è sacro suggesto dicendi dotibus magnum animarum numerum cælo est lucratus. In quadam ægritudine, conclamata jam salute, videndam se illi obtulit Deipara, promisitq; eo morbo non decessurum. Fertur divinitus ei horam mortis innotuisse.

Scholæ in
Collegio D.
Antonii.

22. Aucta est Provincia mutata in Collegium Residentiâ D. Antonii Ulyssipone. Mandavit hoc anno Ignatius, ut Mironi Provinciali scripsit, scholas aperiret Ulyssipone, quas in Italia Societas esset experta maximæ utilitatis. Factum proinde scholis initium anno sequenti. Rector præficitur novo Collegio vir ille incomparabilis Ignatius Azebedius, re priùs cum Rege, dein cum Senatu urbis ritè communicatâ. Multum ad id contulit Franciscus Correa Dynasta Bellenfis Senator maximæ in urbe autoritatis, & nostræ Societatis fautor insignis.

Primus Re-
ctor.

Annus 1553. Soc. 14.

Aperiuntur
Scholæ Ulyf-
siponenses.

DUm Ulyssipone negotium de scholis instituendis omnium plausu agitur, Miro Provincialis Cyprianum Soarium, & Emmanuelem Alvarum Conimbricâ accivit, illum Oratorem, hunc Grammaticum excellentem, utrumque Sacerdotem. Hi 25. Januarii, ut Cyprianus meminit in suis ad Ignatium litteris, profecti sunt Conimbricâ itinere pedestri. Quascunque transirent plagas, ubique mysteria fidei populum edocebant. Mense Februario vix patuere Gymnasia, confestim tot ad audiendum Cyprianum, & Emmanuelem confluerant discipuli, ut paulò post, tertium laboris socium Rochum Sancium Valentia oriundum addere fuerit necesse. Præter consueta scholæ pensâ exigebatur, ut quotidie Sacrificio Missæ interessent, quor mensibus Sacramenta frequentarent, diebus verò Dominicis Christianam de fide, moribusque exciperent doctrinam. Franciscus Correa interim Regis, urbisque mandato, viris de republica tam bene meritis de iis, quæ ad victum, & vestitum erant necessaria, sollicitè providebat.

2. Solis diebus festis vacabat Gymnasium, aliis ternas horas matutino, totidem vespertino tempore Magistri erudiendæ juventuti impendebant. Accelsere tandem alii duo, alter Latinitatis, alter Casuum conscientia Professor. Hic plures quadringentis numerabat auditores. Erat is Franciscus Rodericus, qui etiam Sphæram eruditè explicuerat. Pro felicibus auspiciis Cyprianus die divo Lucae sacrâ elegantem dixit orationem. Apparatus literarius, poemata complura, scholarum atria exornabant. Puer annorum 15. Rhetoricæ theses sustinuit tantâ ingenii felicitate, eoque successu, ut in se & oculos, & animos converterit singulorum. Sæpius Rex ipse solatio persusus, Magistros cum discipulis è suggestu ad se evocabat. Antonius Pinerius, postea Mirandensis, & Leiriensis Episcopus, vir omnino eruditus, & humanioribus præsertim litteris apprimè instructus palàm asseverabat, nunc tandem Parisientes Musas Ulyssiponem transisse, cum nec in Academia illa, in qua tamen diu commoratus fuerat,

rat, adeo excellentes audiverit Magistros. Rex inde permotus, ut nobis regendas daret Scholas Conimbricenses. Insuper Pinerius, jam Mirandensis Antistes, plurimum favit nascenti Collegio Brigantino, eique non exiguam attribuit suarum partem decimarum.

3. Mense Martio Leo Henriquez Conimbricensi Collegio præficitur idem Rector, & nostrorum in morali Theologia Professor. Hic evicit, ut nostris, qui antehac Academiam publicè frequentabant, domi vacarent Theologia, Professore Georgio Serrano, dein primo, & præcipuo in Academia Eborensi Theologia Professore.

Leo Henriquez Lector Conimbricensis. Legitur ibi domi Theologia. Ingressi Societatem.

4. Unus supra decem in Societatem sunt recepti. Compluti Ludovicus Molina, stella primæ magnitudinis deinde inter Doctores, natus Cuençæ in Castella. Vincentius Ruizius, & Emanuel Fernandus, postea inter Abyssinos celebris, uterque Sacerdos, natus Olivençæ. Gaspar Alvarus pariter Sacerdos Transmontanus ex oppido Griso de Parada, vir singulari præditus virtute, qui demum obiit gloriosa victima in obsequio charitatis pestiferis impenso.

5. In Indias vela fecere naves quaternæ. Prætoria recepit P. Urbanum Fernandium, antehac Rectorem Collegii Conimbricensis, Balthasarem Diasium Castellanicum; Andream Oviedi Patriarchæ consanguineum, operarium zelo plenum, & indefessum; Alexium Diasium nondum Sacerdotem. Urbanus ægrotis inferiundo lethalem morbum contraxit, morboque obiit 8. Maji. Navem alteram conscendit Franciscus Vieira Sacerdos, & Antonius Alvarus; sed hæc rimis & hiatibus plena Ulyssiponensem portum repetere est coacta.

Profecti ad Indiam.

6. Brasilia Provincia suum etiam sortita est subsidium. Eo navigavit Ludovicus Grana, quondam Rector Conimbricensis: accessere duo Sacerdotes Blasius Laurentius, & Ambrosius Pirijs. Hic verbo potens in Brasilia Apostolus, sed minus, ac decebat, humilis religiosus, Societatem deseruit. Redditus Lusitaniæ, spe suâ delusus in summa rerum egestate diem clausit supremum. His adjuncti sunt nondum Sacerdotes Gregorius Serranus, Joannes Gonçalvius, Antonius Blasquius Castellanicus, & Josephus Anchieta Canariensis. Omnes recepti 8. Maji solverunt cum Eduardo Costa novo Regionis Præfecto. 13. Julii Bahiam tenuere. Nec minus Congensî Regno submissæ sunt suppetiæ, de qua expeditione paulò post amplius est dicendum.

Ad Brasiliam.

7. Ludovicus Gonçalvius Camera Romam petiit, ut S. Fundatorem de præsentî hujus Provinciæ administratione & statu edoceret, simulque litigiorum causas exponeret adversus Collegium Conimbricense. Cæterùm cum Ignatii fama cresceret indies Lusitani Reges, & Principes accuratam de vita ejusdem, & virtutibus notitiam desiderabant. Ludovico igitur impensè commendant, Ignatii dicta, factaque minutim observet. Et profectò solerti, ac prolixo calamo annotavit singula, & bene longa diaria, actionumque seriem retexuit: arbori enim odoriferæ perquam similem ajebat Ignatium, in quo nihil esset, quod non foret pretiosum. Idem Ludovicus, ut facilem ubique aditum inveniret, litteras à Rege, & Henrico Cardinali in favorem suum scriptas, ad summum Pontificem, Regem Galliarum, Cardinales, & Alphonsum Lancastrium Lusitaniæ Legatum Brigantini Ducis nepotem deferebat. Rex insuper per epistolam significavit, se eò facilius Ignatii de novo Provinciali dispositioni acquievissè, quò magis agnovisset id ad majorem Dei gloriam plurimum conferre.

Ludovicus Gonçalvius it Romam.

8. Conimbricæ 9. Novembris vitam clausit Alphonus Vasæus Portuensis scholasticus. Virtutis studio nimium intentus, corpori vix somnum indulgebatur, aut quietem, ut Deo vacaret. Hinc orta videtur invaletudo, quæ mentes quinque non absque singulari patientiæ exemplo tenuit lecto affixum. Parentem, qui ægrum invisebat, commonuit, ne ploraret, sed exultaret potius, & gratias Deo ageret, quòd in Societate moreretur. In Collegio D. Antonii beata mors oppressit P. Mosem Joannem, olim Mariæ, & Joannæ Caroli V. filiabus charum in aula Sacellanum. Familiari alloquio peculiariter in animos influebat. P. Georgius Vasæus vitam suam ærumnis confectus posuit in Congo, no-

Moritur Alphonus Vasæus.

P. Moses Joannes.

P. Georgius Vasæus.

strorum Superior, qui primus è Societate in eas regiones aditum invenit. Multis excellebat virtutibus, ut in ejusdem vita typis data refertur.

Profedi ad
Congum, &
supplicium P.
Christophori
Ribeiri.

9. Christophorus Ribeirus, & Jacomius Diasius, uterque Sacerdos, post mortem Georgii à sancta professione sua ad negotiationem defecerunt. Vix id per Cardinalem intellexerat Michael Turrianus Visitator, absque mora in Congum mittit P. Cornelium Gomeium, & fructuosum Nogueiram, jubetq; ut causâ rite cognitâ, Christophorum in vincula conjicerent, & omne lucrum ab eodem turpiter collectum sodalitati à misericordia dictæ traderent in pia opera impendendum. Jussis parvè; constrictus vinculis reus singularia poenitentis animi signa edidit, promptumque animum exhibuit ad omnem poenam, si modo servaretur in Societate. Cornelius ad mitiora flectere Turrianum satagebat, eò quòd Christophorus videretur non tam deliquisse turpis luci gratiâ, quàm inordinato erga matrem, & fratrem affectu, quorum inopiam sublevare cogitaverat. Interea tamen abiturus in Congum, jussit, ut catenis vincus teneretur, etsi graviter infirmus, donec opportunitate oblata in Lusitaniam navigaret.

10. Cornelius, & Nogueira cum Legato Regis mensè Julio Pindam maritimum Congi oppidum pervenere. In itinere ad urbem regiam 50. leucis Pindâ distant munere & vitâ defunctus est Legatus Lusitanus. Adventantes Patres Rex vultu truci excepit: à suo enim, qui Ulyssipone residebat, Legato intellexerat, Cornelium Joanni Regi intimasse, Regem Congensem ad idola rediturum, nisi Cornelius ipse se Congum conferret. Tuli ægerimè talem de se Regi Lusitanie injectam opinionem; siquidem licet esset moribus ethnico non abfimis, volebat tamen credi cultor sanctæ religionis.

11. Ut est coelum regionis advenis valde insalubre, ambo ex febribus decubere. Fructuosus etiam 21. Octobris vitâ cursum complevit. E tribus pueris, quos è suo Seminario unâ cum Patribus miserat Domenecus, duos implicuit morbus, tertius & ipsis, & Patribus, dum ægotarent, auxilio, & solatio fuit. Cornelius in regno illo usque ad annum 1555. vitam produxit exiguo lucro sui impensis laboris. Rex scatebat concubinis. Albi (sic Europæos compellant) pari malo laborabant. Presbyterorum vita nihil differebat à corruptissimis: his immerfi vitii ad aras operabantur. Absolutio peccatorum nemini negabatur, nec facer panis. Vicarius Episcopi erat Regi à confessionibus. Declamabat Cornelius adversus scelera; sed canebat surdis, & in cœno sepultis. Cùm videret oleum perdi, & operam, nec spem affulgere melioris rerum statûs, cum duobus Domeneci orphanis, nam tertius decesserat, Pindam, & hinc nave Indicâ in Lusitaniam est reversus. Regem de singulis informavit: nolle ibi, nec affulgere spem Collegii, aut Seminari fundandi, quod Joannes Rex tanquam præsens salvandis Congensibus remedium, & opportunum formandis nigrorum idoneis pastoribus consilium unicè contendit, & commendavit.

Petrus Dome-
necus abijt in
Catalauniam.

12. Petrus Domenecus Abbas Beltranensis in Catalaunia hoc anno se recepit in patriam, fundationem nostri Barcinonensis Collegii promoturus. Ex condito ab ipso orphanorum domicilio originem ducunt plura ejusmodi per Lusitaniam orphanotrophia. Nonnullos de suis velut peregrinos misit ad D. Virginem Monserratum, quo etiam jussu Regis se contulit Domenecus, & postea cum suis novendiali pietate B. Virginem fuit veneratus; quos Barcinonem, & inde post decemdialem commorationem, ad suam Beltranensem domum deduxit. Quâ sanctitate illic vixerit, & animarum bonum promoverit, refert l. 14. n. 72. Orlandinus partim, partim Codex antiquus domûs orphanorum Ulyssipone, instituitque alias domos Nabantiæ, sive Tomarii, Portalegræ, Castelvedidii, & Cetobrigæ. Legitur etiam fuisse Sacellanus Regis Joannis III. & Canonicus Barcinonensis.

P. Hieronymus
Natalis
Commisarius
promulgat
Constitutio-
nes.

13. P. Hieronymum Natalem misit S. Parens cum potestate Commisarii ad promulgandas Constitutiones. Erat hic in rebus nostris cum primis versatus, & eminentis prorsus virtutis, qualem res tanta posebat. Ejus adventus tum Regi, tum ejus fratribus Ludovico, & Henrico Cardinali erat gratissi-

tissimus. Rex sibi dari exemplar unum libri Constitutionum expetiit, ut per otium lustraret. Miratus ille, & Principes fratres earum legum structuram, quæ citra dubium est omnino admiranda. Facta est hæc promulgatio in D. Antonii Collegio coram Mirone Provinciali, & Turriano Visitatore. Diebus singulis hora una hunc in finem est extracta, magno tum Commissarii, tum audientium solatio. Rex præter elemofynas, quibus fovit Collegium, 50. æreorum regalium millia singulis annis, & quidem in perpetuum, donavit.

Donatio Regis.

14. Ulyssipone Eboram migratum est, ubi mense Augusto die consecrata divo Augustino factum scholis initium. Habuit elegantem, & se dignam orationem Petrus Perpinianus Rhetoricæ futurus Magister. Marcus Georgius nondum Sacerdos moralem docturus erat scientiam. Alii duo P. Joannes Mellus, qui apud Brasilos est mortuus, & Rochus Sancius. His quatuor Gymnasiis constabant scholæ. Paulo post, crescente studentium numero, additus novus Magister Nonius Alvarus. Alios intra urbem esse litterarios ludos vetuit Cardinalis. Idcirco magisterium deposuerat Andreas Refendius Eboensis humanioris literaturæ Magister cæteroquin adeo excellens, ut sæpe idem Cardinalis dignatus sit illum audire. Donavit Princeps ad nova sustinenda onera mille cruciatos annui redditus Collegio, Hujusmodi scholis datum initium in palatio Regis, cujus hodie vix ulla rudera supersunt.

Scholæ Eboræ.

15. Publicatis Eboræ constitutionibus, Ulyssiponem rediit Natalis. Nam sub principium Septembris S. Franciscus Borgia eò quoque concesserat à Rege, & Natali accitus. Dum transit montem Palarium Mondæ flumini imminentem, mula, in qua vectus Bustamantius Borgiæ Comes, ex præcipitio ruit. Respicens Borgia casum inopinum, & extra salutis spem, salutis authorem Jesum precatur, ruentem sistat, & se unà cum mula per rupes volutantem. Audita preces: nam stetit & Bustamantius, & mula loco tam præcipiti, ut miraculo non careret; ope agrestium confluentium demissis funibus Bustamantius, & mula illæsi attrahuntur. Id retulere Virgini Sanctissimæ in acceptis, cujus precationum globulos manu Bustamantius decurrebat.

S. Franciscus Borgia venit in Lusitaniam.

16. Vix credi potest, quot, & quantis benevolentia signis Borgia sit exceptus à Regibus, Principibus, & Regni Proceribus. Intuebantur omnes ut hominem omni magnitudine celsiorem. Aulam totam familiaribus alloquiis, & sanctis exemplis in amorem DEI, ac virtutum incendit, præprimis Infantem Ludovicum, qui non contentus communi vitæ Christianæ tenore, Francisci incitatus exemplo Societatem ingredi cogitabat, id executus non est, quod S. Ignatio, & Francisco è majore DEI gloria, rebus bene perpensis, id minus expedire videretur. Frequentes ad familiam regiam habuit exhortationes, quas post ejus abitum duo de nostris Sacerdotibus hebdomadis singulis sunt profecti; alter Reginae, alter Joannæ Principis familiam exhortabatur. Plurimum tum Conimbricæ, quæ transierat, tum Ulyssipone valuit ejus præsentia, ut mitigarentur animi nondum tranquilli ob M. Simonem à Provincia gubernaculis amotum.

17. Præter scholas introducendas in mandatis Ignatii Natali vehementer commendavit, ut Ulyssipone erigeretur Professorum domus. Adeo benigno, & favente oculo inspiciebat Joannes res nostras, ut tanquam suas curaret: proinde non erat difficile eundem in Natalis vota inclinare. Diversa itaque, quæ ædificio, nobisque opportuna forent, lustravit spatia. Præplacuit locus, ubi ædes divo Rocho sacrae visuntur. Non defuere tamen superandæ difficultates à sodalitis Divi opposita. Res eò processit, ut cogitationes in Ecclesiam B. V. à Paradiso dictam transferrent. Id innotuit Helenæ Petri Mascarenii lectissimæ consorti, æquæ nostris rebus studiosissimæ; non ingrato sale Francisco Corree hoc negotium jussu Regis procuranti oggerat: *mi Domine Franciscæ Corree, audio te velle in Paradiso meos habitare Patres: minime placet; vivos ego volo ad divi Rochi, post mortem sint in Paradiso.*

Initium Domus Professorum Ulyssiponenfis.

Solemnitas
initæ posses-
ionis.

Gradus Socie-
tatis.

18. Dicitur nobilissimæ matronæ non minùs Francisco Correx, quàm Joanni Regi supra modum placuit. Idcirco Petro Mascarenio, & Francisco Correx mandatum est, ut Sodales divi Rochi in partem meliorem flectere adniterentur. Tandem Sodales adjectis conditionibus nonnullis annuere. Calendis Octobris, rebus ritè dispositis, adivimus novæ domûs possessionem. Cuncta peracta solemnissimè. Natalis sacro operatus, concionem habuit S. Franciscus Borgia. Ut Rex distinctè cognosceret varios Societatis gradus, solemnem professionem nuncuparunt Gonçalus Silveira primus novæ domûs Præpositus, Gonçalus Valæus Mellus, & Antonius Quadrius, ambo viri magnarum virtutum.

19. Huic proximus est Coadjutorum spiritualium. Emisere dein vota PP. Franciscus Vieira, Emmanuel Rodericius, Antonius Soarius, & Michaël Esteveus. Subsecuti coadjutores temporales, Bernardinus de Regibus, qui annis volentibus Sacerdos effectus, Dominicus Anius, Andreas Gomeus, & Andreas Fernandus; hic ex India venerat cum Bernardo Japonensi missus à S. Xaverio, Regem, & Protoparentem Ignatium de rebus Indicis edocturus. Dynasta quidam, cui nota Andræ belli officia in Indica Classe præstita, miratus eundem in laicorum numerum referri, rem indignam ratus, eum privatim alloquitur, de vili statu deferendo monet, ædes suas offert, cum equis & famulis. Subridens Andreas: pluris, inquit, vilia hæc paupertatis insignia facio, quàm Regum sceptræ, & coronas. Reversus in Indiam sacris initiatus pro Dei gloriâ strenuè gessit plurima in Ethnicorum conversione. Etiam tirones aliquot more suo vota instaurarunt.

20. Domus angustæ non oberant, quò minùs in illam se recipere tirones quatuordecim cum Turriano Visitatore, & Mirone Provinciali. Insuper magna ex hac domo in populum dimanabat utilitas. Dies quælibet in templo nostro par erat præcipuæ aliàs per annum solemnitati. Quare, nostris multum quidem deprecantibus, Rex & Regina augustam extrui voluere Basilicam, tantis Fundatoribus dignam. Celsit tandem Rex sociorum importunis Precibus, ne eos contristaret, quos intimè diligebat, eorùmque arbitrio totam ædificii structuram commisit. Succurrit quidem eleemosynis, non tamen admittit nomen Fundatoris. Interim Societas Regi defuncto & nomen, & suffragia Fundatoribus debita impertivit. Paulò post alia, eaque nobilia accessere ædificia, ut tota domûs nostræ vicinia non exiguum urbi adderet splendorem.

Conimbricæ
promulgantur
Constitutio-
nes.

21. Natalis cum Ulyssipone, tum Eboræ evulgatis Constitutionibus, ex ipsarumque mente ordinatâ disciplinâ domesticâ, & icholarum, Conimbricam profectus 11. Octobris pervenit cum Mirone Provinciali. Expositæ similiter constitutiones, & religiosa disciplina constabilita. 8. Novembris inducta votorum renovatio, quod & peractum Eboræ, ac Ulyssipone ex formula certa, & omnibus communi. Tirones separati, primo instructore Patre Antonio Correa, qui & primus id genus magisterii obivit in Hispania. Hinc capit biennium tirocinii, cum hætenus probatio annum non excelsisset. Tirones novem duntaxat constituere familiam. Additus Gonçalus Alvarus ad excipiendas tironum confessiones, & adjutor unus temporalis observantiæ & commodis eorundem invigilaturus.

Borgia, &
Natalis rece-
dunt in Bati-
cam.

22. Borgia Ulyssipone, magnâ sui relicta admiratione, in Baticam concessit. Eboræ ab Henrico Cardinali paribus, atque à Rege, benevolentia signis est exceptus. Rogavit Cardinalis, ut in templo maximo è sacro pulpito diceret: afferenti aliquas excusationes respondit, pro concione satis fore, quòd omnes intuerentur hominem, qui pro DEO tot titulos, honorèsque, ac divitias contempserit. In eandem Baticam, rebus ad votum in Lusitania compositis, contulit se Natalis Commissarius.

S. Ignatius
epistolam
de obedientia
scribit ad
Socios Lusitanos.

23. Cum, DEO favente, tot in Lusitania Societas haberet incrementa, majoraque in dies expectarentur; nam in aliis regnis vix erant Societatis recentis initia tenuia: voluit sanctissimus Fundator, nomine Lusitanæ Provinciæ universam familiam ubique gentium instruere, atque edocere, quam ipse virtutum

cum-

cum primis in sociis desideraret. Idcirco ad Lusitanos 26. Martii scripsit epistolam de sancta obedientia, quæ per omnem Societatem usque in hodiernam diem sæpissimè cunctis audientibus recitari solet. In rem vix profundius, & abfulius aliquid potest considerari, aut excogitari.

24. Conservamus Conimbricæ inter Sanctorum reliquias autographum thecæ pretiosâ inclusum. Id notare libuit, quod noster Alcazar in historia sua Toletanæ Provinciæ gloriatur hujusmodi primigeniam epistolam Madriti apud nos esse, relictam à P. Ribadeneira. Ideo recognoscebatur Conimbricæ theca, & epistola, an fors esset alia; nam multas ad id Collegium scripsit S. Pater. Facto examine accurato, repertum eandem esse, quam ad Lusitanos Socios misit Ignatius. Forsan primum epistolæ exemplum, in quo (ut moris est) non pauca corriguntur, & mutantur, Madritum à P. Ribadeneira delatum; epistola tamen ipsa, sive secundum exemplar jam correctum, & mundatum in Lusitaniam missum à S. Parente, Conimbricæ, ut dixi, religiosè asservatur.

25. Plurima contigerunt Conimbricæ, quibus mitiores erga nos rediti cives. Cum æthiops mancipium necasset dominum suum, Judicum sententiâ resti adjudicatus est, prius per urbem forcipibus ignitis torquendus. Leo Henriquius Collegii Rector cum alio Sacerdote sedens in biga, quâ vehebatur mancipium, juvat piissimis verbis, & ad pœnas sustinendas quàm optimè comparavit. Ut erat Leo ob sanguinis prosapiam notissimus, omnium sermonibus ejus charitas celebrabatur. Plurium aliorum supplicia prætermitto qui in turbis superioribus Societatem deseruere. Non desuere subinde paterna Leonis monita, tametsi fortè neglecta. Sed planum apud nos est, & plurimis comprobatum experimentis, illud erga hanc Societatem DEI providentis iudicium manifestum, quod, si indignos diu sustinet Societas, ipsi semetipsos diu non ferant; sed hac illac impatientes tantæ misericordiæ, se foras trudent, velut pus venenatum, sive abscessus lentè nutritus, quem si ferrum non scindat, sibi viam aperiat, est necesse.

Annus 1554. Soc. 15.

Petrus Mascarenus, is, quem diximus advexisse Lusitanis Societatem, Indiæ Prorex designatus est. Cum eo sex maximæ naves omni refertæ instrumento bellico, & epibatis sub finem Martii è Tago solverunt. In prætoria duo de nostris sacerdotibus vehebantur, Franciscus Vieira, & Didacus Soveralius, plurimum dominante in hac navi pietate; neque aliud Pro-regis sanctitas permisit. Excitati omnes ad amorem cœlestium quâ piis exhortationibus, quâ supplicationibus, & Litanis. Non desuere tempestates insanæ. De navibus aliæ tenuerunt potum alium; unica prætoria Goæ jecit anchoras 23. Septembris. Vieira egregios labores sustinuit in Molucis ethnicos ad fidem convertendo. Soveralius claruit in ora Piscaria. Atat multum dolebat Mascarenus è vivis celsisse Xaverium, quem sibi, ac suis rebus solatio futurum destinauit animo.

2. Unus & viginti Instituto nostro se tradiderunt. Hos inter, Ludovicus Vasconcellius. filius Dynastæ Mafrensis, primus Angrensis Rector, vir notæ virtutis. Franciscus Govea, qui primus Angolam intravit. Eboræ, quamvis adhuc habitarem in palatio Regis, cæperunt admitti tirones. Sub finem hujus anni jam numerabantur octo. Ex codicibus vetustis constat post constitutiones anno superiore promulgatas duos Eboræ adscriptos Societati, Jacomium Alvarum, & Joannem Pirium, ambos coadjutores. Primus scholasticus erat Antonius Araujus. Eum alii subsecuti. Cum jam Collegium nostrum esset habitatione commodâ paratum, ad illud è palatio Regis emigravimus, numero decimum & sextum non excedente.

3. Interim Emmanuel Fernandus explicationibus doctrinæ Christianæ, aliisque Apostolicis ministeriis totam inflammabat urbem. Nondum mos ferebat

Antonius Franco,

F

Emmanuel Fernandus bat